

Jan Sartorius

[nauczyciel](#)

[filozof](#), [teolog](#), [autor reform edukacyjnych](#), [pisarz](#)

Ur. 0.0.1656, Eperies

Zm. 0.0.1729, Gdańsk

Dane rodziców

Jan Sartorius

Anna Wagner

Wychowanie i wykształcenie

Pobierał nauki w gimnazjum w Eperies ([Preszów](#)).

Etapy kariery dot. edukacji

Od 1673 roku studiował na uniwersytetach [niemieckich](#). Swą edukację rozpoczął od pobytu w [Witemberdze](#), przebywał także w [Lipsku](#) i [Tybindze](#). Powrócił jednak do [Witembergii](#) i tam też w 1678 roku zdobył stopień [magistra](#). Specjalizował się w [teologii](#) luterkańskiej oraz [filologii klasycznej](#). Na tamtejszych uniwersytetach zajmował się także [filozofią](#), która do końca jego życia była jego pasją.

Od 1682 roku, dzięki inicjatywie Piotra Hoffmanna, był związany z [toruńskim Gimnazjum Akademickim](#). Tutaj także rozwinął działalność dydaktyczną, literacką oraz naukową. Do 1699 roku nauczał [poetyki](#), [wymowy](#), [etyki](#) oraz [logiki](#).

Od 1699 roku był związany z [gimnazjum](#) w [Elblągu](#), objął tam nawet funkcję [rektora](#), którą sprawował do 1704 roku. W okresie elbląskim poza rozwojem naukowym prowadził pracę nad zmodernizowaniem programu edukacyjnego dla młodzieży, co nie zostało przyjęte z entuzjazmem. W październiku 1704 roku został zatrudniony w [gdańskim Ateneum](#) i pracował tam do śmierci w 1729 roku.

Był niezwykle płodnym pisarzem. Poza licznymi panegirykami czy pismami okolicznościowymi tworzył prace naukowe. W 1679 roku ukazało się jego dzieło "Renati des Cartes modus demonstrandi existentiam Dei per ideam", a wiele prac teologicznych i filozoficznych przypada na okres toruński, m.in. "Panegyricus Joanni III". Znana jest także jego dysputa o prawach przyrody "Sylloge quæstionum præcipuarum de natura" (1694). Niezwykle często odwoływał się do myśli Bacona. Sartorius nie był konsekwentny w sprawach roli empiryzmu. Natomiast był pierwszym w Rzeczypospolitej, który zdecydowanie wykluczał autorytet Biblii oraz wiary dla badań z zakresu nauk ścisłych.

Fakty z życia osobistego

Żył w [XVII-XVIII wieku](#).

Bibliografia

Podmiotowa

1. *Die Matrikel der Universität Tübingen*, Tübingen, 1953.

Przedmiotowa

1. S. Salmonowicz, *Nauczanie filozofii w Toruńskim Gimnazjum Akademickim (1568- 1793)*, Nauczanie filozofii w Polsce w XV-XVIII wieku, L. Szczucki, Wrocław, 1978.
2. S. Salmonowicz, *W kręgu toruńskich erudyków osiemnastego wieku*, [w:] Księga pamiątkowa 400- lecia Toruńskiego Gimnazjum Akademickiego (1568- 1968), t. 1, red. Z. Zdrójkowski, Toruń, 1972.
3. S. Salmonowicz, *Profesor Jan Sartorius (1656- 1729). Z dziejów filozofii eklektycznej w Prusach Królewskich, Strefa bałtycka w XVI- XVIII w*, Gdańsk, 1993.
4. W. Zientara, *Sartorius Jan (1656-1729)*, Słownik Biograficzny Pomorza Nadwiślańskiego, t. 4, Gdańsk, 1997.